

9. Mowa tutaj np. o Witoldzie Gadomskim, który celnie podsumował problemy związane z polską reprivatyzacją. W. Gadomski, Reprivatyzacja - jak spłacić rachunek historii,,Gazeta Wyborcza' z 7.12.2003 r. (dostęp on line pod adresem: <http://wyborcza.pl/1,76842,1813426.html>).

10. Ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Dz.U. 2005 nr 169 poz. 1418.

Iryna LUKASEVYCH-KRUTNYK,

PhD in Juridical Sciences

Associate Professor of Civil Law and Procedure Department

Ternopil National Economical University, Ukraine

THE CONTRACTS OF FINANCIAL SERVICES UNDER CIVIL LAW OF UKRAINE

With the adoption of the Civil Code of Ukraine on January 16, 2003 a number of new contractual structures was introduced in the national legislation. The norms, which regulate contractual relations on the transfer of property ownership, the transfer of property in use, on services providing and others, are settled in the central codified act of civil law. A number of contracts related to financial services can be identified in the group of service contracts. Their regulation is realized by the rules of several branches of law, but the general principles of these agreements are enshrined in civil law.

Nowadays the legal regulation of contractual relations of financial services is in the state of improvement. The only law which fixed a term "contracts for the provision of financial services" is the Law of Ukraine "On Financial Services and State Regulation of Financial Markets" adopted on July 12, 2001. However, it specifies neither the definition of the agreement on financial services nor its distinguishing features from other contracts. There are only conditions that must be included in the contract. They are the following one: 1) the name of the document; 2) the name, address and details of the entity; 3) the name and surname of the person who receives financial services, and his address; 4) name, location of legal entity; 5) name and entity location; 6) the amount of the financial asset stated in monetary terms, timing of its introduction and mutual conditions; 7) the term of the contract; 8) procedure of contract alteration and expiry of contract; 9) the rights and obligations of the parties, the parties responsibility for failure or improper performance of the contract; 10) other conditions agreed by the parties; 11) signatures of the parties.

There are the certain types of contracts for financial services which are provided by the Civil Code of Ukraine. In particular, the contract of bank deposit, bank account agreement, loan agreement, insurance, contract of property management and others.

Thus, under the contract of bank deposit (Deposit) one contractual party (the bank), which took from the other contractual party (depositor) or for it a sum of money (deposit) is obliged to pay the depositor the amount of money and interest or other income according to the conditions and in the manner prescribed by the contract.

Under the contract of bank account the bank agrees to accept and credit to the client's account (account holder), the funds that he receives, to execute client orders on the transfer and delivery of appropriate amounts from the account and to pay interest.

Under the credit agreement the bank or other financial institution (lender) agrees to provide funds (credit) to the borrower in the amount and on the terms established by the agreement, and the borrower agrees to repay the loan and pay the interest.

According to the insurance contract, one party (the insurer) undertakes to pay the other party (the insured) or other person specified in the contract a sum of money (insurance payment), and the insurer undertakes to pay insurance payments and fulfill other conditions of the contract.

Under the contract of property management, one party (management installer) transfers to the other party (manager) for a certain period the property to the management, and the other party agrees to carry out on his behalf the management of the property for a fee for the benefit of Installer management or the indicated entity (beneficiary).

From the legal regulation of service contracts, it follows that the special features that distinguish them from other service contracts are:

1) One of the parties is a bank and/or other financial institution (or non-financial institutions in cases established by the law);

2) The subject-matter of the contract is the actions on cash or other financial assets.

In order to identify contracts for services among other agreements it is proposed to fix the above features in part 1 of Article 6 of the Law of Ukraine "On Financial Services and State Regulation of financial services". It will allow to define the contracts for financial services as an independent group of contracts on the legislative level.

Оксана МЕЛИХ

к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Динамічний розвиток ринку фінансових послуг в Україні вимагає оптимізації діючого механізму його державного регулювання. Ефективний державний нагляд за діяльністю фінансових установ, що функціонують на ринку фінансових послуг виступає важливим інструментом, який разом з дієвою економічною політикою є основою фінансової стабільності в країні.

Важливість державного управління сферою фінансових послуг, перш за все обумовлена необхідністю забезпечення покращення інвестиційного клімату в країні, захисту інтересів споживачів фінансових послуг та інших учасників ринків фінансових послуг, створення умов для ефективної мобілізації і розміщення фінансових ресурсів учасниками ринків фінансових послуг з урахуванням інтересів суспільства.

У світовій практиці сформувалися дві основні моделі державного регулювання ринку фінансових послуг: монорегуляторна та полірегуляторна. При цьому, в Україні функціонує полірегуляторна (функціонально-інституційна) модель державного управління сферою фінансових послуг, згідно якої координаційні, контрольні та наглядові функції за вітчизняним ринком фінансових послуг здійснюють ряд уповноважених органів.

Відповідно до чинного законодавства, а саме статті 21 ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [1] суб'єктами механізму державного регулювання українського ринку фінансових послуг виступають: Національний банк України (НБУ); Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР); Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг); Антимонопольний комітет (див. рис. 1.).

Важливим аспектом дієвості існуючої організаційної структури державного регулювання ринку фінансових послуг є забезпечення належної співпраці і координованості між основними регуляторами. З цією метою нормативною базою передбачено, що НБУ, НКЦПФР, Нацкомфінпослуг зобов'язані проводити оперативні наради у визначені терміни [2, с. 43].

Разом з тим, основною проблемою механізму державного регулювання ринку фінансових послуг України є відсутність такого співробітництва та нечіткий розподіл повноважень між регуляторами ринків фінансових послуг, що в процесі наглядової діяльності знаходить відображення в неузгодженості їх дій під час прийняття нормативно-правових актів, недостатній координації дій в умовах системних фінансових криз, недостатньому обміні інформацією й невідпрацьованості механізмів взаємодії під час нагляду за діяльністю фінансових конгломератів чи пов'язаних осіб.

Полірегуляторна модель регулювання ринку фінансових послуг, яка функціонує в Україні – неефективна. Недосконалість системи взаємодії фінансових регуляторів,

суперечливий статус саморегулівних організацій ринку цінних паперів – це далеко неповний перелік її слабких сторін [4, с. 163].

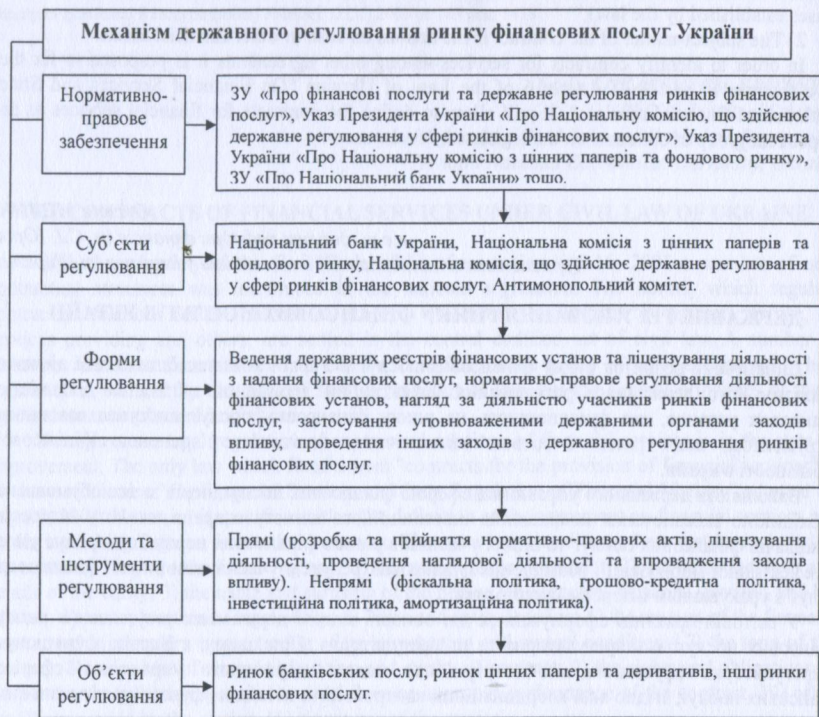

Рис. 1. Механізм державного регулювання ринку фінансових послуг України

Вирішення даної проблеми вимагає ретельного дослідження зарубіжного досвіду щодо створення універсальних мегарегуляторів фінансових ринків. На наш погляд, створення універсального координуючого органу з широкими повноваженнями та функціями регулювання усіх сегментів ринку фінансових послуг в Україні сьогодні є невідкладним.

Збільшення міжсегментної консолідації сфери фінансових послуг вимагає створення мегарегулятора, який здійснюватиме консолідований нагляд, координацію та покращення співпраці між різними сегментами фінансового ринку. Заодно це спонукатиме до створення фінансово-посередницьких конгломератів, які в стані сконцентрувати значні фінансові ресурси [3, с. 202].

На даний час монорегуляторна модель державного регулювання ринків фінансових послуг ефективно функціонує у Великобританії, Данії, Ісландії, Франції, Японії, Швеції, Угорщині, Латвії, Естонії. Особливої уваги заслуговує досвід Франції, адже саме на базі досвіду цієї держави в Україні створено першу фондову біржу та запроваджені інформаційні технології для роботи зберігачів цінних паперів.

Таким чином, створення в Україні єдиного регулятора сфери фінансових послуг – це найефективніший спосіб подолати конфлікт повноважень державних органів, які на даний час здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг.

Література:

1. «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»: Закон України від 12.07.2001 р. №2664 – III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/page>.
2. Бондаренко Є.П. Механізм державного регулювання ринку фінансових послуг / Є.П. Бондаренко, Д.М. Дмитренко // Вісник Української академії банківської справи. – 2010. – №2(29). – С. 41 – 45.
3. Солошкіна І.В. Вдосконалення системи державних органів, які здійснюють регулювання ринків фінансових послуг / І.В. Солошкіна // Право і суспільство. – 2014. – №1 – 2. – С. 201 – 205.
4. Ящищак О.Р. Правові аспекти державного регулювання ринку фінансових послуг / О.Р. Ящищак // Університетські наукові записки. – 2008. – №2(26). – С. 159 – 163.

Наталія МЕНТУХ

*к.ю.н., доцент, в.о. завідувача кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права*

Оксана ШЕВЧУК

*к.ю.н., доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Тернопільський національний економічний університет, Україна*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Ринок фінансових послуг в Україні динамічно розвивається – росте кількість споживачів, фінансові продукти стають більш різноманітними і складними, поглиблюється інтеграція в світові ринки. Одночасно споживачі фінансових послуг зазвичай не мають достатньої інформації та знань і при виборі послуги не завжди можуть оцінити рівень ризиків і/або свої майбутні фінансові зобов'язання та порівняти умови, що пропонуються різними компаніями на ринку.

Проблематика правового регулювання діяльності Національного банку України широко обговорюється у науковій літературі, зокрема у працях: В. Міщенко, А. Мороза, М. Савлука, А. Савченко, В. Стельмаха, С. Тигіпко, В. Ющенко, К. Цвайгерта, Дж. Гольда, Ф. Вуда, Ф. Канна, Г. Бермана, Дж. Фридланда, Р. Циммерманна, Й. Шихата та ін.

Заходи, що наразі проводяться державою для захисту прав споживачів фінансових послуг залишаються обмеженими та фрагментарними. Зараз є нагальна необхідність створення нормативної бази для системного регулювання відносин у сфері фінансових послуг, розробки механізмів, що забезпечать більш високий рівень захисту прав споживачів. Такі механізми, поміж іншого, мають містити вимоги щодо надання інформації фінансовими установами, створення механізмів досудового розгляду скарг та вирішення спорів, захист споживачів від нав'язування послуг, захист приватної інформації тощо. З цієї метою необхідно внести зміни до законів України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [1], «Про захист прав споживачів» [2], «Про страхування» [3], «Про недержавне пенсійне забезпечення»[4].

Метою державного регулювання сфери захисту прав споживачів фінансових послуг є покращення доступу споживачів до якісних фінансових послуг, забезпечення можливості вільно вибирати послугу та фінансову компанію, захист споживача від дискримінації та зловживань з боку фінансових установ.

Розвиток системи захисту прав споживачів сприятиме: 1. вирішенню суперечливих норм законодавчої бази у частині повноважень державних регуляторів здійснювати захист прав споживачів; 2. підвищенню рівня поінформованості ринку фінансових послуг для забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг; 3. створенню умов для споживачів фінансових послуг щодо вільного вибору при укладенні угод[5; с.61].

Розвиток та регулювання системи захисту прав споживачів фінансових послуг повинен